Inledning - Lars Farago

I Henry Sjöbergs anda

Ett år för folkdansens vitalisering i Sverige

Samarbetsnämnden för Folklig Dans gratulerar Henry Sjöberg på 75-årsdagen.

Hur ska man fira en person som med sin gärning på ett genomgripande sätt förändrat synen på folkdans i Sverige, en som inspirerat tusentals nybörjare och eldat de mest drivna utövarna till stordåd?

Henry Sjöberg, folkdanspedagog, dansare och ideolog har betytt mycket för folkdansens utveckling från 60-talet och framåt. Hans arbete omfattade olika områden som dokumentation/forskning/arkiv, pedagogik, folkdans på scen och ideologi/kulturpolitik.

Samarbetsnämnden för folklig dans vill fira Henry Sjöberg genom att sätta fokus på hans arbete. Vilken betydelse har hans synsätt och insatser för oss som är verksamma idag? Hur ser vi i ljuset av Henry Sjöbergs arbete på framtiden?

Henry Sjöbergs gärning kan inte fångas i en enstaka skrift eller på ett enstaka seminarium. Vi vill därför arrangera flera seminarier och evenemang under ett helt år. Dessa ska i Henry Sjöbergs anda bidra till en vitalisering av folkdansutövandet i Sverige. Avstampen tas i anslutning till firandet av Henrys 75-årsdag. Men vi vill sedan fortsätta och ställa frågan om vad vi vill åstadkomma gemensamt för en utveckling av folkdansutövandet? Vilken roll kan olika aktörer spela i detta? Kan Samarbetsnämnden fungera som en sammanhållande kraft eller behövs det nya annorlunda samarbetsorgan? Ser man på folkdansens situation i Sverige idag, så finns det mycket övrigt att önska. Tre viktiga stödpunkter för folkdansen har upphört under de senaste åren.

Många problem i folkdanslivet

Dansmuseet har dragit in den tjänst som var basen för Henry Sjöbergs arbete under flera decennier och därmed gjort Arkivet för folklig dans hemlöst.

Kulturrådet har dragit in stödet som på rådets uppdrag under närmare ett decennium fördelats av Samarbetsnämnden till utvecklingsarbete med folkdans på scen.

Efter att Väddö folkhögskola bytt ägare från Stockholms läns landsting till ett delat huvudmannaskap mellan två avdelningar i ABF respektive Medborgarskolan har man lagt ner den ettåriga folkdansledarutbildningen som funnits i övertjugo år.

En fjärde stor svårighet för genren är Ungdomsringens förlust av sitt offentliga stöd som ungdomsorganisation. Detta innebär minskade anslag för genren i storleksordningen 2 miljoner kronor.

Folkdansgenrens dagssituation i kulturlivet, utbildningsväsendet och kulturarvssfären är vid en första anblick krisartad. Det finns en stor oro för att det som uträttats och vunnits ska gå förlorat. Men arvet från Henry Sjöberg får inte förödas av kortsiktiga kulturpolitiska besparingar och bristande kunskaper om folkdansområdet hos beslutfattare.

Skrapar man lite på ytan så förändras dessutom den negativa bilden av folkdansgenrens situation som hittills skisserats. Det finns positiva tecken i tiden.

Ta vara på möjligheterna

Under det senaste decenniet har vi sett nya former för uppträdanden med folkdans som nått mycket höga konstnärliga nivåer. Många har inspirerats av Virvla, Sinkelipass m fl.

Det finns ett embryo idag till professionellt folkdansutövande både som artister och pedagoger. Vi har aldrig tidigare haft så många möjligheter till utbildning inom vårt område. Visserligen återstår mycket tills vi har en fullt utbyggd utbildningstruktur, men viktiga steg har tagits under det senaste decenniet.

Den sociala dansen, dans för nöjes skull, har också vunnit terräng. Flera av våra offentliga arrangörsställen för folkmusik med dans har fått ökat offentligt stöd. Vi kan glädja oss att många ungdomar besöker dessa vattenhåll för danslystna, Stallet, Skeppis, Folkmusikkaféet i Göteborg, Malmö folk, Jeriko, Umeå folkmusikförening, festivalerna där Falun fått konkurrens av Urkult, Korrö m.fl. Ja, uppräkningarna kan bli långa. Nyligen arrangerades den första folkmusikfestivalen i Linköping med scendansforum för folkdans - SUCCÉ Ungdomar överallt - på dansgolven och i teatersalongen och det kändes definitivt som att de kommer igen nästa år, om det blir en ny festival.

Debattlusten har också ökat. Det diskuteras kring träningsmetoder, professionalisering, samband mellan folkdans med olika kulturella bakgrunder, tillhörighet och identitet. Hör vi hemma i folkmusik- eller den allmänna dansvärlden? Ska vi ha fokus på det lokala, regionen, på Sverige, Norden, Europa, hela världen eller alltsamtid igt? Hur tar vi tillvara att samhället blivit allt mera mångkulturellt?

Det finns inga entydiga svar. Men att frågorna ställs och diskuteras visar att vi befinner oss i en uppgång, det sjuder. Uppgången syns också i statistiken. Visserligen har de traditionella folkdanslagen svårt att värva ungdomar. Men många hittar till den folkliga dansen längs andra vägar. Deltagandet i studiecirklar har ökat lavinartat. Kan vi lotsa de nyfrälsta till alla goda upplevelser och kunskaper som vi gamlingar fått via folkmusiken och dansen, så blir de fler och fler!

Ett avstamp i skrift

Samarbetsnämnden och redaktören tackar alla skribenter och fotografer som medverkat i denna skrift. Det har varit ett stort nöje att läsa och redigera era texter. Jag hoppas att de som får den i handen delar denna upplevelse.

Vi behöver skriva mer och oftare om folkdans - folklig dans. Varför inte göra en sådan här skrift om ett år, där vi beskriver händelserna under året och de tankar som väckts på seminarier, dansgolv, scener och salonger.

Det finns ännu inget program för året. Finansieringen är oklar. Men vi hoppas både på lokala initiativ och statligt stöd.

I programmet som finns i vår fantasi har vi dock prickat in några händelser och ibland även datum.

Jag hoppas att vi under det kommande året får anledning att träffas i samband med ett stort scendansevenemang, en pedagogiskhelg med seminarier och workshops, debatter om utbildningsbehov och på intressanta seminarier under Dansbiennalen i Skåne 22-25/4. Kanske avslutas året på Linköpings andra folkmusikfestival med mycket dans. Men dessförinnan kan det hållas många lokala och regionala evenemang runtom i Sverige - I Henry Sjöbergs anda. Vad det blir beror inte minst på dig!